

het zuidwesten, waar de Duitsers bij hun offensief in België van zouden kunnen profiteren, *niet* te herstellen. Dit leidde tot een scherp conflict in Maastricht waar de Duitsers wensten dat hun eigen militaire hulpbrug over de Maas die zij in België dringend nodig hadden, door een houten noodbrug vervangen werd. Met een beroep op het Landoorlogreglement weigerden de Nederlandse autoriteiten en, op hun voorbeeld, ook de Nederlandse aannemers alle medewerking: een Duitse aannemer moest het karwei opknappen.¹

Minder principieel handelde men in Eindhoven.

Bij van Doorne's Automobielfabriek te Deurne die nagenoeg geheel voor defensie werkte (er stonden op dat moment 250 gedeeltelijk afgewerkte legerwagens), kwam al op 13 mei een Duits officier eisen dat een tiental Duitse militaire auto's gerepareerd zou worden; de directeuren, de gebroeders van Doorne, weigerden en wendden zich tot de burgemeester van Eindhoven; het gevolg was dat de voorzitter van de Eindhovense Kamer van Koophandel op 14 mei de directies van de voornaamste fabrieken, de Daf inclus, in vergadering bijeenriep. De voorzitter, kennelijk geheel onkundig van de 'Aanwijzingen' en door de burgemeester terzake ook niet voorgelicht, bracht alleen de Duitse eis over dat het werk overal onmiddellijk hervat moest worden. 'Er werden ons', aldus de gebroeders van Doorne, 'nog voorbeelden aangehaald van Belgische fabrieken die in 1914 geweigerd hadden te werken, waarna de directie werd doodgeschoten en waarna er een nieuwe directie werd aangesteld en er toch gewerkt werd.' In het gehele district Eindhoven werd de arbeid hervat, zij het bij de Daf met enige vertraging.²

Kort na de capitulatie begreep generaal Winkelman dat een duidelijke richtlijn voor het bedrijfsleven wenselijk was. Op zaterdag 18 mei deelde hij via de pers alle fabrikanten mee dat het werk aan eventuele defensie-orders onmiddellijk gestaakt moest worden. Diezelfde dag wendde zich evenwel de directie van Wilton-Fijenoord tot de burgemeester van Schiedam met de vraag of het gepermitteerd was, te gaan werken voor de *Kriegsmarine*; de *Kriegsmarine* had daar op aangedrongen. De burgemeester las de desbetreffende passage uit de 'Aanwijzingen' voor, maar de directie van de grote werf, waarin een Duitser, C. Teschmacher, een dominerende plaats bekleedde, nam

¹ C. J. Witteveen en G. Slotboom: 'Vernielingen en herstel van bruggen, wegen en vaarwateren' in *Limburg 1940-1945* (1949), p. 50. ² Bij de Daf werden alle in aanbouw zijnde producten op 27 mei in beslag genomen; de directie had toen de materialen voor de Nederlandse pantserwagens weten te verstoppelen. (Politie Eindhoven: p.v. inz. H. J. en W. A. van Doorne (15 maart 1946), p. 33-35. (Doc II-172, a-1)). Evenals nagenoeg alle andere daarvoor in aanmerking komende bedrijven werd de Daf-fabriek later bij de Duitse oorlogsproductie ingeschakeld.